



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum**

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de**

**Antverpiæ, 1649**

§.21. Hi qui portabant steterunt. Sistunt portitores, vt vox detur viuifica, & declaratur Christi potentia ex philosophiade sole.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

XI. quod exactè demonstrant ex mensuris, & proportionibus Arca, latitudinem cum altitudine confertentes, & latitudinem cum profunditate quæ omnia mysterijs abundant eximij: Arcam Noe si quis velit impensius considerare, inuenit in eius adificatione, descriptam humani corpus figuram: de qua diximus primo die quadra. His præmissis, quid erit immensam hanc machinam in cubito consummari, nisi parenter demonstrare, quod quantumlibet quis magnus sit, potens, amplius iurisdictione, & extentus altitudine: omnia hæc ad cubitum reuocentur talem, qualem proponit nobis Evangelista: *Tetigit loculum.* Meminerunt omnes historiographi prudentissimi illius Epitaphij, quod sepulchro potentissimi illius Monarchæ Cyri superscriptum legebatur: cuius tanta erat potentia ac magnitudo, ut principij dederit primaque iecerit fundamenta Medorum Persarumque Monarchiæ, de quo Deus per Isaiã ait: *Ante faciem eius subiecta sunt omnes gentes, gloriosi terra humiliati.* porta arca contrita, & vestes ferreæ confractæ. Quanta potentia celsitudo: ceteris hoc eius sepulchro insculpebatur Epitaphij: *Siste victor quicumque uenis, nec enim te aduenturum ignoramus. Ego sum Cyrus, qui Persis imperium concessi tui Pusillum hoc terra, quo meum regitur corpus mihi non inuideat.*

XII. *Cyri Regis Epitaphium.* 1/a, 5/a, 1. *Ante faciem eius subiecta sunt omnes gentes, gloriosi terra humiliati. porta arca contrita, & vestes ferreæ confractæ. Quanta potentia celsitudo: ceteris hoc eius sepulchro insculpebatur Epitaphij: Siste victor quicumque uenis, nec enim te aduenturum ignoramus. Ego sum Cyrus, qui Persis imperium concessi tui Pusillum hoc terra, quo meum regitur corpus mihi non inuideat.*

§. 21. Hi qui portabant steterunt. Siste portitores, ut vox detur uiuifica, & declaratur Christi potentia ex philosophia de Sole.

69. **D**omino Salvatore tangente feretrum subliterunt qui defunctum in eo deferebant: *Tetigit loculum.* Et hi qui portabant, steterunt. Hoc agendi modo attentam sibi uoluit habere toram hanc per puli multitudine, quatenus ad illam emisso actiones oculos suos dirigeret, quo tot miræ uel testes haberet oculares, quod præsertim conueniant: hoc enim ipsum opus dicebat, quod olim Moyses uerbis, qui ad prodigium illud intendit operari, quo mare diuidat medium, populo ait: *Nolite timere. Sicut & uideat magnalia Domini, quæ facturus est hodie.* Hoc in casu contemplet ego, qualiter se omnes habuerint, quam attentam Christi considerauerint actiones singulas, de quo fama ferente tanta intellexerant, potissimum dum tum dicentem audierunt uidua, uultu pacifico ac perbenigno: *Noli flere. Mihi propono, multos ad illam glomeratum accutrisse. Euge age, domina, præclarum enim aliquid magnus hic tibi conferet propheta Hicron. Bapt. de Lanza Tom. III.*

beneficium Sic aduertit Evangelista Marcus: dicens ille Barymagus alius solito uociferaretur à Christo postulans subsidium, dum eum ad se Christus imperat adduci: quod omnes cateruatim ad illum concurrerint dicentes: *Animagiuor est. Surge, uocat te.*

Antequam aliò hinc enigremus has perpende ceremonias, quibus Christus in mortuum reuocando uicit: etiam priusquam uocem emittat si miraculose, acclamat illi, dicitque: *Adolesens tibi dico: Surge.* Manum suam extendit uultque portitores omnes mortuum effertentes ad tumulum gradum stant immobiles. Præmonet nos D. Aug. spectandum Christi Domini miraculatantum consideramus secundum id quod in ipsis uideamus corporaliter, licet in ratione eius stupenda fuerim: ueremur sed secundum illud, quod Christus per illa significauit in animabus nostris esse faciendum. Et alio loco nos docet, a nos spectare, ut Saluatoris nostri discipulos imitemur, qui spicas manibus confricabant, ut frumentum ex eis sibi selectum conquirerent. Et eo modo nobis conuenit ut miraculum hoc attendamus, in quo Christus Saluator noster huic defuncto uitam restituit corporalem, quatenus per illud quod in eo notauerimus, addiscamus quo modo uita spiritualis ei reparanda sit, qui per peccatum illius passus est naufragium, per illos quibus auctoritatem & spiritualement ad hoc tribuit ipse potestatem.

Siquidem uerum est quod Christus Dominus noster ipse sit, de quo testatur apostolus. *Qui uiuificat mortuos:* quia proprium illius esse, hoc est, ut uita sit: quia uero hoc ita est, illum D. Ioannes sæpe numero hoc nomine compellat. *Qui nimo & ipse Christus apud D. Ioan. ait: Ego sum uita.* Et de eo cecinit Dauid: *Domini, Domini exitus mortis q. d. Huic Domino proprium est mortis uincula dissoluere, ut det ei uita cui uoluerit: etenim Dominus uniuersorum est.* Et sic apud D. Ioa. *Habeo elatus mortis & inferni.* Quocirca dare uitam quibuslibet mortuis, quolibet mortis genere corporali & spirituali, ab eius dependet potestate & uoluntate. His nõ obstantibus quatenus sic absolutus sit Dominus, eo se modo gerit in resuscitandis mortuis, ut antequam uocem emittat uerbu illud suum efficax & potes: *Adolesens tibi dico: Surge &c.* Velit primo stant gradum funeris portitores, quatenus intelligant Ministri Evangelij quibus diuina sua gratia auctoritate tribuit excitandi mortuos, morte scilicet per peccatum spirituali sola uirtute uerbi sui Patres Confessarij, & ministri Sacramenti Penitentia.



Ioh. 20. 2. ,, tix, quibus Saluator noster ait: *Quorum remissa*  
 ,, *peccata, remittuntur eis & quorum retinueri-*  
 ,, *tus, retenta sunt.* Ut priusquam vocem proferant  
 ,, & verba pronuntient: *Ego te absoluo.* Verba, in-  
 ,, quam, animas peccato mortuas viuificantia,  
 ,, manum extendant, & iubeant, ut omnino gra-  
 ,, dum figant portitores.  
 III. ,, Admirabilis est illa virtus, quam illis Deus  
 Dig- ,, debet illos excitare, ut tantæ gratiæ præcellentia  
 nitas ,, dere conarentur, virtutum splendoribus exim is:  
 sacer- ,, Et hoc ait ipse Iob: *Si habes brachium sicut Deus,*  
 dotis ,, *& si voce simili tonas, circumda tibi decorem, & in*  
 in ab- ,, *sublime erigere, & esto gloriosus, & speciosus indue*  
 solu- ,, *te vestibus.* Tanta requiritur potentia ut vel v-  
 do. ,, nus de peccato educatur mortali, illique conce-  
 Iob 40. ,, datur illius remissio & absolutio, ut necessaria  
 4. ,, sit potentia diuini brachij, quæ hoc possit ope-  
 ,, rari. Est autem & illa tantæ maiestatis vox, ut  
 ,, peccatorum absoluat vincula mortalium, dicens:  
 ,, *Ego te absoluo,* quæ voces quorumlibet toni-  
 ,, truum omnium maximè terribilium superat in-  
 ,, finities. Vade patet, dum Dominus noster Mag-  
 ,, dalenæ & paralytico ait: *Remittuntur tibi peccata*  
 ,, *tua,* quod omnes stupore nimio percussis fuerint  
 ,, verba hæc audientes; diserintque sibi mutuo:  
 Luc. 5. ,, *Et quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus.*  
 21. ,, Insuper Christus hic loquitur impersonaliter:  
 ,, *Remittuntur,* & non in prima persona; ut in hac  
 ,, occasione cum modestia loqueretur, sic sentiunt  
 ,, D. Chrystost. Theophylact. & Euthymius. Quam  
 ,, non maiorem in eis moueret admirationem, si  
 ,, dicentem eum audirent in prima persona: *Ego*  
 ,, *dimitto tibi peccata?*  
 ,, Hinc patet tibi quanta sit auctoritas & po-  
 ,, tentia Confessarij, etenim habet brachium sicut  
 ,, Deus, & voce simili tonat. Manifestum est quod  
 ,, qui tantam à Deo virtutem assequitur, non illi  
 ,, sufficit vitam ducere vulgare sed agere debet  
 in omni virtutum excellentia cæteris longè su-  
 periozem: *Se erigat in sublime;* vel ut ait Apolto-  
 lus: *Qua ræro sunt obliuiscens, ad ea vera quæ sunt*  
 Phil. 3. 14. ,, *priora extendens: seipsum, vel cælestia tantum in-*  
 ,, *quirendo, & ad suprema anhelando vel terrena*  
 ,, *& sublimaria despiciendo, vel supra se raptus*  
 ,, *rerum diuinarum iugi vacando contemplationi.*  
 ,, Talique modo procedat, ut velut primario vir-  
 ,, tutum ornamento decorus ac gloriosus illud  
 Iob. 29. ,, Iob sibi possit vsurpare: *Iustitia induit sum, &*  
 14. ,, *vestiui me sicut vestimenta, & diademate iudicio*  
 IV. ,, *meo.* Tandem conari debet exemplum imitati  
 Ante- ,, Saluatoris, Christus etenim antequam verba  
 quam ,, hæc vix proferret, voluit prius sistere portito-  
 absol- ,,

res, ut sibi persuadent Confessarij, & ministri  
 Sacramenti penitentiar, priusquam illa verba  
 pronuntient, verba potentia & efficacia ad abso-  
 lutionem peccatorum: *Ego te absoluo,* procurent,  
 ut penitens gradum sistat, nec in peccatis, pas-  
 sionibus, & motibus inordinatis ultra progre-  
 diatur; sunt enim hi acerbis feneris portitores, ut  
 cesset auaritia, sintque certè quod penitens male  
 paria restituerit. Quod si percinax non à furto  
 deliterit, & aliena non restituerit: nequaquam  
 absoluat, donec constet quod in se expedierit,  
 illaque non retineat, sed potius ea proprio Do-  
 mino restituerit. Ut cesset impudicitia, & stu-  
 diosè circumspiciat vtrum proximas eius teli-  
 quet occasiones, ex quibus proximè sequitur  
 Dei offensa, quod si illa: minimè vitauerit, sed  
 potius illis cæcatus inhaerit, illi negetur abso-  
 lutio. Hoc indicat illa ceremonia qua Confessa-  
 rius vitur, dum penitenti absolendo imponit  
 manum. Isti sunt portitores; quod si gradum  
 non fixeris in itinere quo ad tartara festinas,  
 hoc tibi persuasum habes, quod absque dubio  
 æternum in eo sis periturus. O charissime quot  
 V. ,, acerbos habes portitores qui te ad inferna ræ-  
 9. ,, piunt; est autem tartarus cœmitum plenum, sunt  
 sepulchris, quæ Deus Ezecheli vati monstrauit, sunt  
 in quo plures vidit tumularos, & qui secum por-  
 titores suos habebant, qui illos eo deduxerant, por-  
 titores. ,, tis  
 ,, quosdam auaritia, alios impudicitia, alios sedi-  
 ,, tio &c. & omnes ibidem sepulti iacebant, in  
 æternum cruciati: Tot habes tu portitores, quot  
 sunt peccata quæ committis. Heu quanta illorum  
 celeritate ad tartara rapiunt: *Ad infernum quo tu*  
 properas. ,, Eccle. 9. 10.

Hugo Cardinalis expendit verbum illud *Pro-*  
*peras* quod in S. eloquio significat magno cum al-  
 lectu & diligentia itinerari. O quam diligentiã  
 ad tartara proficisceris, quinimo te rapiunt sicut  
 vas illud infelix quod vidit propheta Zacharias, *Zach. 5. 9.*  
 & mulieres illæ als milui ornate rapiebant: imi-  
 rabile symbolum peccatorum, nomen autem verò  
 impudicitie, & auaritiæ. Interrogat Angelum  
 propheta: Domine mi, quo deducit mulieres il-  
 læ vas illud infelix? Respondet ille: in terram  
 Sennaar, in campum Babyloniz, ut edificetur in  
 sepulchrum in sempiternum. Eo te abripiunt  
 flagitia in campum Babyloniz tartareum: *Vbi Iob. 29. 22*  
*nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat.*  
 Sunt & alij portitores, qui te ad sepulchrum VL  
 rapiunt culpa, ex quo solus te Deus valet eripe- Occasio-  
 re. Illos dixerim esse peccatorum occasiones, talis nes pro-  
 domum frequentare, tabernam adue lusoriam, ximæ  
 domi tuæ eam retinere, quæ tibi lapis est offen- tollenda.  
 sionis,

sonis, nuntia, schedulæ, munera &c. Factum ob-  
stipescio variis Ezechielis: vocatur à Deo. Prophe-  
ta: loquere Domine: quia audit seruus tuus. O-  
culos tibi velo obtundis, & iuvenes conuoca ro-  
bustiores, qui te in humeris sustollant & mediz  
noctis caligine per præcipitia deferant, quasi ad

**Eze. 12.** Sepulchrū, huiusque hoc tota spectante ciuitate: *in*  
*conspicuum eorū in humeris portaberis, in caligine ef-*  
*fereris, faciem tuā velabis.* Si quaesierint à te qua-  
rā hæc larua est: Respondebis eis: veltræ symbol-  
um est infelicitatis: *Cum te interrogauerint: quid*  
*tu facis? Dic ad eos: Ego portentum vestrum.* Hoc  
prælagium est eorum quæ vobis vestroque Regi  
Sedechie euenientex vobis contingit: vos enim  
vofifofos humeris vestrorum imponitis affectuū,  
& passionum supra modum vehemenium: qui-  
bus vos duci finitis ad talis xodes; & hic sepul-  
chrum vestrum est: & tu ad domiciliū auaritiæ,  
laqueus hic est diaboli, quo te ad animæ tuæ cō-  
stringit perditionem. O quam te celeriter abri-  
piunt, o quot adolescenter vita sua abripiunt ad  
sepulchra, quæ D. Ambr. congruenter appellat:  
*Acerbos funeris portitores.*

**In cap. 7.**  
**D. Luc.**  
**70**  
**2. Reg. 13.**  
**VII.**  
Mali  
consilia-  
rij ad  
peccatū.

Amore feruebat inordinato Amnon filius Da-  
uid primogenitus, & in sororis suæ Thamar  
concupiscentia exardescerebat nimis, sic vt maciē  
inde cōtraheret. Tantum horret committere faci-  
cinus, serotis proptæ non audet violationē. Ac-  
cedit illum amicus illi & affinis iuuenis nomine  
Ionadab. Quid tibi doler Princeps illustrissimū?  
Amore languet, Thamar amplexus exopto, sed  
reuoocat criminis enormitas. Vade, inquit ille;  
Quis Principem detineat illustrissimū? In strato  
decumbe, morbum simula, & à patre exposce vt  
Thamar mittat tibi cibum & esculeta ministra-  
turam: cum autem eā in cubiculo clausam ha-  
bueris, ei pro libidine tua sociare. Consiliū hoc  
secutus adimpleuit. O proditores: sicine ado-  
lescentes ad sepulchra rapitis, & ad scelera pro-  
uocatis, quæ committere non præsumperant?

**His. 2. 14**  
*Confortauerunt manus pessimorum.* Caue tibi mor-  
taliū flagitiosissime: venit dies in qua Deus  
hanc à te repetet animam; dicetque. Vbi est Abel  
frater tuus? Quod igitur maximi refert, antequā  
dicat Confessarius: *Ego te absoluo,* hoc est vt ex-  
tendat ille manum suam, iubeatque vt gradum  
sistant acerbi funeris portitores. Cesset impudi-  
cicia, vltura, detractio; si non accipiant occasio-  
nes, & illi exturbentur, qui has tibi suggerunt.

**VIII.**  
Non cito  
Domo tua elimina illud offendiculum, ad habi-  
tanda est taculum alterius ne vltra diuertas; contractus  
abfolu-  
tjō.  
iniqui rescindantur, non enim quām primum  
penitens accedit illi dicendum est. *Ego te absol-*

uo. Si sicdē prius examina, extende manum per-  
pende an iam peccata finem acceperūt, corum-  
que o. casiones, nam etiam hoc inter alia signifi-  
cat illa manus super penitentem extensio, sicut  
Christi super defunctum. q. d. Siste gradum,  
non vltra progrediaris. Dicendum tibi est (in-  
quit D. Ambrosius) penitenti, quod Deus Cai-  
no (iuxta lectionem Septuaginta) *Peccasti quies-*  
*ce.* Perpendit hoc eleganter D. Cyprianus de  
Confessariis illis conquestus, qui prætermissa  
neglectaque hac diligentia statim penitentes  
abfoluunt: *Properandum tamen non puto, nec in-*  
*caute aliquid & sissinanter gerendum, ne dum ve-*  
*mere pax respiciatur, diuina indignationis offensa*  
*gramus pronocetur.*

Ad holidem hic cadit cautio illa prudentissi-  
ma Principis Iehu, quem Deus elegit præcepit-  
que vt impij Regis Achab familiam funditus  
extirparet. *Erant autem Achab septuaginta filij*  
*in Samaria.* Siue omnes filij fuerint, vt opinatur  
Abulen. vel nonnulli ex illis filij, nepotes alij,  
vt arbitratu Lyran. Illos omnes delere intendit  
Princeps Iehu, & oppidanos conuocans ait illis:  
Adsum ego, qui vos de tyrannide liberē impij-  
simi Regis Achab quem cum omni stirpe sua a-  
vnum vique auferam de terra. Et nos idem in-  
tendimus, nosque habes hic ad votum paratissi-  
mos: *Serui tui sumus, quæcumque iusseris faciemus*  
&c. Non solis verbis adhibuit fidem prudentissi-  
mus Princeps sed opere verba voluit impleri;  
quocirca ait illis, Si verum sit, quod paratis sitis  
meam exequi voluntatem vt dicitis, adferre mi-  
hi filiorum Regis Achab capita vt oculis meis  
hæc ipsa conspiciam, & per hæc certō mihi cō-  
stabit, quod peruerfam hanc velitis mecum era-  
dicare familiam: *Si mei estis, & obeditis mihi, tol-*  
*lite capita filiorum Domini vestri, & venite ad me*  
*hæc eadem hora eras &c.* Hoc muneris Confessa-  
rij. O quot verba promittit bona penitens! Quo-  
ties iurat, quod impios omnes Achab sacrilegi  
filios id est dæmonis extirpabit, & hæc sceleta  
sunt. Quām familiare est dicere: *Serui tui su-*  
*mus, quæcumque iusseris, faciemus.* Patet mi, esto  
securus; quæcumque dixeris mihi, promptissimē  
faciam, etenim Confessum male parata restituiam;  
de domo illam eueciam quæ animam mihi pessimē  
rapuerat; denno nunquam meis talem ocu-  
lis intuebor: Non oportet vt adeo leuibus tuis  
promissis fidē habeat Confessarius, sed ad oculū  
spectare debet opera quæ verbis dictisque con-  
ueniant. Adferre ad me capita istorum filiorum:  
*Tollite capita filiorum Domini vestri.* Capita pecca-  
torū, eorū esse dicimus occasioet. Per integrū  
B b b 2 expecta

*Lib. 2. de*  
*pen. c. 11.*  
*Gen. 4. 6.*  
*D. Cyr. de*  
*Ep. 10. ad*  
*Presbyt.*  
*& Diac.*  
*& lib. de*  
*lappi &*  
*epist. 12.*  
**4. Reg. 10.**  
**In l. 4.**  
**Reg. 6. 10.**  
**2. 2.**  
**IX.**  
Verba  
penitens  
prius  
compleat  
opere.

expsecta mentem, & videam qualiter ingressum domus illius omiseris, quæ lapis tux fuerat perditionis: Vade, & ecce primum scandalosam hanc societatem: in domum tuam revertere, & furto ablata restituere. & dum hæc feceris ad me revertere: *Venite ad me nunc, eadem hæc hora.* Hic sedentem inuenies: te namque hic prætolabor. Vitam hæc fierent? Quam ad regulam hæc vox audiretur: *Ego te absolvo.* Sicut à Christo, quando steterunt feretræ portitores: *Adolescens tibi dico surge.*

**X.** Aliud denotatur hic ab Evangelista mysteriū in eo quod ait, quod manu sua Dominus fune- ris portitores stare iussit, quo nobis exponit si- vitæ mor- bi proprium esse vitæ dominium & mortis: eter- nique est nim solus est, qui sinit & detinet eos qui ad tu- mulum mortuos efferunt. Et quantum sapio re- cordatur Evangelista eius quod tempore Iosue- ductis in Iudæam contigit: eum enim imperio sol- dum cursum suum suspendit: *Stetit scilicet Domestice- notem est vmbra præfigurare nostram vitam:*

*Iosue 10. 13.* *Dies eius sicut umbra præterit, cantu regis psal- tes: cui convenit Iob: Fugit velut umbra.* Sym- bolo non potest aptiori declarari celeritas qua- vita nostra ad mortem festinat: & quam vix vl- lum sit eam detinendi remedium. Præpropere pernoctat vita nostra. Quam præpropere: sicut unius velociter percurrens, sicut ventis infla- ta navis, sicut autem leuissima: hæc etenim sunt symbola, quibus hoc in SS. litteras solet explica- ri. Parum est hoc, sed bene hoc exponit: *Vmbra qui fugit.* Non ait quæ transgreditur: vt dixit- rum David, eiusque filius Salomon, sed quæ fu- git: *Fugit velut umbra.*

**XI.**  
Cur vita  
nostra  
comparetur  
vmbra.

Ordinane dicitur aliud est fugere, & a iud cur- rere: & bene quidem: etenim qui fugit, gradum non sinit aut precibus aut vocibus motus: eter- nim vitæ illius interest, nihil enim remorari. Sic & via *Fugit.* An etgo adeo velox & festina, sicut mancipium de seruitute fugiens: aut regem fu- giens homicida: velocior: fugiens enim occur- rere potest illi, qui eum detinet, aut offendere in lapidem, vel cadere. Vitæ vero nihil est quod fugienti motum iniicit: *Fugit enim velut umbra.* Manum iniice, si vales vmbra, statim in itinere- bus custodes an illam poteris fugientem appre- hendere? Nullas agnomis vires, nulla stratagemata, nullas fraudes ad hoc sufficientes: etenim à cursore leuissimo sole scilicet dependet: & solus eam hic poterit remorari, qui solus potest habenas eonstringere. Vita nostra à motu pendet solis, & eorum: sunt enim temporis subiectum. Sicut autem non est, qui solis valeat retardare cur-

sum, sic nullus est qui nostræ valeat vitæ cursus detinere.

Hanc, credo, philosophiam, indicavit Salomon: *Non est in potestate hominis prohibere spiritum* Eccl. 3. 8. (vel vt alij legunt: *Contere spiritum nec habet potestatem in die mortis.* Per spiritum duo inter alia signantur: primo, anima quæ est in corpore, & dicitur spiritus: quia corpus viuificat, ex quo vita dependet. Ita Evangelista vt exprimerent qualiter Christi vita terminaret, dixerunt: *Emisit spiritum.* Secundo Sol intelligitur: sic eum vocat Salomon: *Lustrans vniuersa per circuitum pergit* Eccl. 1. 16. *spiritus, & in circuitus suos reuertitur.* Sic opinatur Abb. Rupert. illud interpretatus quod legimus de spiritu in Genesi: *Adhuc spiritum super terram, qui siccatur aquas:* per spiritum enim radij capiuntur solares: & frequens erat inter philo- sophos eum vocare spiritum, animamque mun- di: sicut disputat D. Augustinus. eiusque commen- tator, Pati gressu procedunt spiritus vitæ: cor- poris tribuens, & sol eam mundo suo ministrans motu. Nemo spiritum potest in corpore filtrere, nec vitam ab ipso promanantem: quia nemo solem per eolum currentem habet retinendi pote- statem. Huic conuenit philosophia pijissimi & sapientissimi regis Ezechie: *Dies vitæ suæ tralat- tur iam finiri, quæ fugit velut umbra, & tendere velociter ad mortis occasum.* Ad lachrimas con- fugit, rogatque remedium. Quis hoc illi potest elargiri?

Solus Deus: vt enim solem potest cohibere, & retro agere cursum eius: poterit similiter vmbra horologij suspendere: imo repellere eodem passu quo sol retrograderetur. Nullus igitur co- tinere valet vmbra vitæ, & ad cursum cogere retrogradum nisi qui hoc eum sole faciendi ha- bet potentiam. Hoc autem solus efficere potest terræ magnus ille: Iosue Christus vt in factis ita & in nomine præfiguratus in nobilissimo illo: du- ce ad cuius vocis imperium: *Sol stetit.* Hic est qui mortem continet properantem, quæ velut supra carniuora agnum hunc ad sepulchri rapie- bat antrum deuoratura: *Qui portabant steterunt.* Amplius hic nobis pateat campus, vt osten- deremus qua ratione mors Christo fuerit volun- taria: sic vt etiam cruci confixus vitam potuerit colibere: nec mori: iuxta id quod dixerat: *Potestatem habeo ponendi animam meam. Et pote- statem habeo iterum suscipiendam.* Hoc enim po- terat qui talem habebat potestatem qua de sole hoc agebat quod sibi bene federat, & pro bene- placito voluntatis: Quitali viger in sole potest- ate, cuius cursus vitæ nostram ad morte deducit, poterit,

Matt. 27.  
Eccl. 1. 16.  
Gen. 1. 12.  
Gen. 8. 1.

Lib. 4. de  
Ciuitat.

10a. 10. 17

poterit optime vitam, quantum sibi bene placuerit cohibere, mortemque quomodo, & quando pro libera dispoſitione voluntate.

§. 22. Adoleſcens tibi dico: Surge. *Hac voce se Christus Deum ostendit: Efficax fuit illud: Tibi dico. Emphasiſim habuit hoc miraculum ad gloriam Saluatoris.*

**71** Omnibus attentè spectantibus quid Dominus eſſet acturus, & quis harum foret finis ceteroniamurattollic vocem: Adoleſcenti tibi dico, surge. Voluit se Christus probare filium Dei: ad hoc fecit ea que fecit miracula.

**14. 20. 31** *Vi credatis quia Iesus est Christus filius Dei, Inter illa carceris emittent, que patratit recusando mortuos: Prædeſtinatus (ſequunt Græci declaratus) est filius Dei in virtute &c. ex reſurrectione mortuorum Ieſu Christi.* Et hoc non tantum quoad opus, quantum ad modum quo illa perfecit non precibus ad Deum humilis, intercedens, vt mortuum ad vitam reuocaret, ſicut Elias, Eliſeus, ſed potens imperio vt Dominus abſolutus, mortis vitæque habens poteſtatem. Hoc modo agit, Illud dico idem eſt ac *Mando. Carit. David ipſe dixit & facta ſunt. Quid eſt dixit? Mandauit &c. creata ſunt.* Hac phraſi dixit Apoſtoloſus, Deus qui dixit de rebus lucem ſplendeſcere.

**Rom. 1. 4.** *I. Christus imperans mortuo se Deum ostendit. Vide He. 2. 14. 39. Ps. 148. 5. 2. Cor. 4. 16. L. reſſim. contra Iudeos. Deut. 18. 18.*

Notat ſubtiliter D. Gregorius Nyſſenus lib. *Quæ Christus ſe Deum, illa toties repetita verba Patris æterni ad Moſen quibus promittit ſe filium ſuum miſſurum factum hominem, ex eodem ſemine Iudaorum: Eraphtam, ſuſcitabo tu de gente tua &c. de medio fratrum tuorum &c. Et in quo cognoscemus eum? In eo quod: Dabo verbum meum in ore eius. Perſpicue cum D. Greg. Nyſſen. *Vim dixit: ſi namque hoc bene conſideraueris, in ſolo Chriſto noſcitur impletum: Dabo verbum meum in ore eius. q. d. eodem necum idiomate loquetur. Quod eſt idioma Dei: Potens adeo vt ſolo vocis imperio quilibet efficiat: cuique tam facile ſit condere Seraphim, ac formicam: et eum aequalis eſt operæ: fiat hoc, ac fiat illud.**

Hæret D. Ambroſ. in modo loquendi S. Scripturæ, quoad mundi creationem, & poſſimum verba illa trutinare: *Dixit Deus præluceant aquæ reſpile.* Notandum inquit quam breuia ſint hæc verba: *Dixit Deus: & ea que per illa creata ſunt tanta tamque grandia illis opponere: Breuis ſermo: ſed rehementer & laudè potens. Communionem vniuersi & maximis naturam inſuſcit. Eodem momento*

producitur balana, quo rana eius ſolem vi operatione naſcitur. Non laborat in maximis Deus, non ſuſtinet in minimis: nec doluit natura paruiſſima delphinus, ſicut non doluit cum exiguis murices coſcensque produceret. Hoc eodem, inquit Deus, hic propheta loquetur idiomate. Verbum eius, diuinum erit: ſolo namque eius robore aut imperio quolibet operabitur. Hæc in alijs non experitur: ſed in prophetis: ſiquidem eum Dei nuntia referre bant ad populum, ſupponebant, illa eſſe non ſua, que eſt ſed Dei verba, quocirca dicebant: *Hæc dixit Dominus: Neque enim alicui alij propheta dixit, ſe dixit, teus ſe verbum: ipſentem ſeruum more miſtrautes D. AMBR. dicebant: hæc dixit Dominus.*

Porro Chriſtus vt filius Dei legitimus, loquebatur vt Deus, & diuino operabatur idiomate, mandando leproſo: *Mandare. Paralytico: Surge: deſcende: Veni foras.* Iſte vero pro patria dignitate dicebat leproſo. *Volo, mundus: flo: mortuo, tibi dico, surge: Mare increpat, etiam ſtatibus, pro poteſtate dicens: ſiſte reſeruare, odmitteſce &c.* Loquitur vt Deus magno potentiaſimus imperio. Quintimo notat hoc Apoſtoloſus vt Chriſti conſirmet diuinitatem illis verbis que alia expoſuimus: *Portans omnia verbo virtutis ſua.* Et hoc ipſum eſt inquit D. Ambroſius, quo hiebis prædixit Iſaias: *Eccce Dominus cum virtute, & robore venturus, & brachium eius cum virtute, & poteſtate naturali.* Sic ipſe prædicta plena myſterijs tranſferit: *Taliſ enim erit foris virtute, que ſe Dominum declarabit, atque vt talis ſola verbi ſui virtute operabitur.*

His conformiter expendit Doctor Angelicus in cap. 4. Apoſtoli verba, quibus verbi diuini declarat eſt: *Heb. 1. 2. ficaciam: Vniuersi eſt ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio accipiti.* Eſt ſermo Dei viuus, in quo differt vitulus à mortuo: *Qui viuus operatioes habet in ſe vitales, & ab intrinſeca ſua virtute dimanantes: mortuus, nequaquam nec aliquid de ſe facit, niſi per agens motus extrinſecum: non enim mortuus pollet viribus, quibus brachium attollat, vel cum illo aliquid operetur: ceterum poteſt viuus operari, illo vtens brachio, quod in ſe mortuum eſt: nullaque virtute præditum. Sermo noſter mortuus eſt: quia ex ſe nulla virtute pollet operandi: & ſi quid illi agendum ſit, hoc agere debet à Deo mortuus vitæque mutatus, ſicut in Sanctis, tum miracula patrabant, & in ipſo opere quod miſſiſta Sacramentorum efficiunt: Verumtamen ſermo Dei viuus eſt, quia in ſcripto, & per ſeripſum virtutem habet operandi, nec eam ab alio debet emendicare extrinſeco, vt videmus in*

